

Se till att det finns plats för vintervila. Passa på att vila själv när växthuset är obrukbart för odling.

Här sköts och förökas Maries imponerande succulentsamling.

TEXT OCH FOTO:
LILL ERIKSSON OCH ISTOCKPHOTO

Rusa inte iväg och köp växthus. Vänta hellre ett år och köp ett större. Och var noga med placeringen.

DRÖMMEN OM EGET VÄXTHUS

– undvik de värsta fallgroparna

Det vanligaste misstaget vi gör är att bygga för smått.

Det säger trädgårdstekniker Marie Åberg Secher till Natur & Trädgård. Hon har arbetat i och med växthus i över 30 år, skrivit böcker om växthusodling och driver sedan 17 år tillbaka företaget Classicum Växthus tillsammans med maken Ulf Secher i Svedala.

– Köp inte för litet, vänta hellre ett år om det blir för dyrt. Visst går det att förlänga

ett växthus i efterhand, men det är inte säkert att platsen finns på tomten.

Planera efter funktion, är hennes råd.

– Välj ett hus med hög sidohöjd, gärna två meter, om du tänkt odla tomater. Växthuset kan vara upp till 15 kvadratmeter stort utan att det behövs bygglov, förutsatt att avståndet till grannen hålls.

Huset för våra plantors tillväxt och välbefinnande är också en plats för oss själva att finna energi och avkoppling i. ➤

Ett sätt att isolera, samtidigt som man får bra höjd är att ställa växthuset på en murad grund med isolering i väggen.

– Det bör finnas en plats att sitta på, för att bekvämt läsa en instruktion eller en bok, säger Marie. Men hon poängterar att ett växthus ska vara ett växthus och inte ett förråd för möbler och en massa loppisfynd.

– Tänk allt du kan odla för att äta, det är det viktigaste.

Kontrollera platsen

Andra saker att tänka på är, enligt Marie Åberg Secher, placeringen och om huset ska täckas med plast eller glas. Tidigare gällde 3 millimeters glas, idag är det 4 millimeter som är vanligast. Det kan hålla för en fallande kastanj, men en sten i hög hastighet ger troligtvis ett öga. Ett härdat glas är sex gånger så starkt, men också dyrare. Istället för att spricka rasar det ned i småbitar. Ett glashus är vackert, men ett i plast isolerar bättre.

– Jag isolerar extra med bubbelplast som jag kan ta av när den inte behövs längre, säger Marie.

Bäst är att bygga växthuset på en plats där det är sol minst halva dagen. Kolla platsen och se efter hur solen lyser där hela

Växthuset bör placeras så att det är solbelyst minst halva dagen. Var noga med dräneringen.

året. Finns det sol tidigt på våren under såtiden och kan man få glädje av vintersolen? Andra hus och träd får inte skugga hela dagen, men om de skuggar några timmar hjälper det att sänka temperaturen soliga dagar. Ett växthus på slätten står kallare än ett hus i lä. Glöm inte vindriktningen på platsen som oftast är den samma och spelar stor roll för kyleffekten och avgör var dörarna ska placeras.

Ett sätt att isolera, samtidigt som man får bra höjd är att ställa växthuset på en murad grund med isolering i väggen.

Enligt Marie bör både el och vatten installeras när man bygger ett nytt växthus. Sistnämnda placeras både utanför och inne i växthuset. Men växthuset får inte stå på en plats som samlar vatten.

– Antingen bygger man på en dränerad plattbelagd yta eller en murad grund med brunn. I muren görs plats för ventilationshål.

När det sen är dags att sätta igång med själva växthusbygget gäller bara en sak för den som valt att montera själv.

– Läs instruktionen och följ den. □

Börja med en sandbädd

TEXT: NILS ÅKERSTEDT

Det bästa odlingssubstratet i växthusbädden är sand. Sand är även ett bra underlag för själva växthuset, varför det är lämpligt att lägga ut sandbädden innan växthuset sätts upp.

För att växthuset ska stå stilla, i synnerhet om underlaget består av lerjord, så är en bädd av sand till ett djup av 40–60 cm eller djupare ett så bra underlag att man endast behöver lägga en syll av plank direkt ovanpå bädden, och ställa växthusväggarna direkt på denna syll.

Jag odlade under 20 år i ett växthus som var 15 meter långt, 4 meter brett och 3 meter högt och som stod på en syll av 2" x 5" plank direkt på sandbädden. Huset byggdes 1984 och trots att det är tung lerjord under sandbädden stod det helt stilla, även när det var en vinter utan snö som isolerar.

Att gjuta eller mura en sockel till växthuset är ett helt onödigt arbete som på intet sätt förbättrar odlingsförutsättningarna. Man ska inte heller lägga något isolerande material mellan sanden och underliggande jordlager, utan sanden ska ha direkt kontakt med jorden. Att lägga lecakulor, bark, flis, singel eller något annat av det som ibland rekommenderas som underlag för odlingsbädden är enbart till nackdel för odlingsresultatet, i varje fall när man tillämpar odlingsmetoden att gödsla med gräsklipp eller grönmassa. När sanden får kontakt med underliggande jordlager leds markfukten upp genom sanden så att bevattningbehovet blir mindre för en sandbädd än en jordbädd.

Med en sandbädd i växthuset finns det inte heller någon anledning att lägga ner

värmeslingor i sanden eftersom den värms upp snabbt på våren och håller högre temperatur under sommaren än vad en jordbädd håller.

Inte för finkornig sand

Den sand som ska användas får inte vara för finkornig, en kornstorlek mellan 0–6 mm med cirka 80% mellan 0–4 mm och 20% mellan 4–6 mm är en bra blandning, men det går även bra med blandningar som kallas för sättsand, mursand och putssand.

Det är bra om sandbädden går ca 50 cm utanför växthusets väggar och om markskivor, 5 cm tjocka, läggs från växthusväggen och 50 cm utåt. Om dessa markskivor läggs på 20–30 cm djup med sand ovanpå kan även denna mycket gynnsamma plats användas för odling av låga blommor och grönsaker sommartid.

Det är alltid en fördel ur värmesynpunkt om växthuset och odlingsbädden ligger högre än den omgivande marken. Odlingsbädden värms då upp mycket tidigare på våren. Måste man gräva bort jord för att få en tillräckligt djup sandbädd bör det finnas dränering från den lägsta punkten om jorden är mycket kompakt och våt. □

LÄSTIPS

Flera kapitel om växthus och odling i dem finns i Nils Åkerstedts *Boken om marktäckning – och om odling i sand*. Den är sedan länge slutsåld men nu kan du läsa den gratis på vår hemsida, www.naturochtradgard.se